

Sag C-173/23

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

20. marts 2023

Forelæggende ret:

Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Palma de Mallorca (Spanien)

Afgørelse af:

10. marts 2023

Sagsøger:

Eventmedia Soluciones, S.L.

Sagsøgt:

Air Europa Líneas Aéreas, S.A.U.

[Udelades]

[Udelades] [oplysninger om den forelæggende ret samt om parterne og deres repræsentanter og deres respektive bopæle]

KENDELSE

Palma de Mallorca, den 10. marts 2022.

[Udelades]

FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

FOR DET FØRSTE. – Erhvervsvirksomheden Eventmedia Soluciones, S.L., har anlagt søgsmål med påstand om anvendelse af den forenklede procedure mod selskabet Air Europa Líneas Aéreas, S.A.U., som blev besvaret i overensstemmelse med formforskrifterne og inden for den fastsatte frist.

[Udelades] [nationale processuelle spørgsmål]

FOR DET ANDET. – Ved afgørelse af 15. november 2022 [udelades] blev det besluttet at høre sagens parter og anklagemyndigheden med henblik på give disse

lejlighed til i forbindelse med den fremstillede tvivl om fortolkningen af EU-retten at udtale sig om relevansen og, i givet fald, om omfanget af forelæggelsen af en anmodning om præjudiciel afgørelse for Den Europæiske Unions Domstol.

FOR DET TREDJE. – Såfremt der som følge af svaret på de forelagte spørgsmål bør foretages en ex officio-prøvelse af urimelige vilkår, underrettes parterne herom, således at de kan drøfte dette, således som Den Europæiske Unions Domstols (herefter »Domstolen«) praksis kræver.

RETLIGE OMSTÆNDIGHEDER

FOR DET FØRSTE. – Hovedsagens genstand og de faktiske omstændigheder

1. Sagsøgeren anlagde et søgsmål mod luftfartsselskabet Air Europa Líneas Aéreas, S.A.U. med påstand om betaling af 766 EUR i erstatning for skader, som skyldes forsinket lufttransport af bagage, hvilket søgsmål var baseret på artikel 19 i Konvention om indførelse af visse ensartede regler for international luftbefordring, udfærdiget i Montreal den 28. maj 1999 (herefter »Montreal-konventionen«).

2. Sagsøgeren anlagde søgsmål i egenskab af et selskab, der har erhvervet fordringen. Stævningen var vedlagt aftalen om overdragelse af fordringen fra den passager, der blev ramt af konsekvenserne af den forsinkede levering af bagagen med fly nr. UX63 fra Madrid til Cancún (Mexico).

3. Det sagsøgte luftfartsselskab har bestridt påstanden og nedlagt påstand om frifindelse. Det nævnte selskab har ikke bestridt, at den forsinkede levering af bagagen faktisk fandt sted, men derimod forsinkelsens omfang, og dermed er en af de faktiske omstændigheder, der giver anledning til ansvar for forsinket transport af bagage i henhold til Montreal-konventionens artikel 19, opfyldt.

Luftfartsselskabet har rejst tvivl om sagsøgerens søgsmålskompetence med henvisning til, at der ikke forelå en i henhold til lovgivningen gyldig overdragelse af fordringen, idet forbuddet mod overdragelse af rettigheder, der tilkommer passagererne, som fastsat i vilkår 15.1 i luftfartsselskabet Air Europas generelle kontraktbetingelser er blevet overtrådt.

4. I forbindelse med høringen af parterne [udelades] redegjorde den forelæggende ret for sine tvivlsspørgsmål angående anvendelsen af EU-retten. Navnlig tvivlen om omfanget af ex officio-domstolsprøvelsen af de urimelige vilkår i overensstemmelse med direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår og Domstolens praksis herom i et tilfælde som det foreliggende, hvor den erhverver, der har fremsat kravet, ikke har status af forbruger.

5. Luftfartsselskabet Air Europa har delvist tilsluttet sig forelæggelsen af et præjudicielt spørgsmål.

Det er efter dette selskabs opfattelse ugrundet, at den forelæggende ret forelægger Domstolen et præjudicielt spørgsmål med hensyn til den kontraktlige art af de rettigheder, der tilkommer passageren i henhold til Montreal-konventionen. Luftfartsselskabet har anført, at Domstolen allerede har taget stilling til spørgsmålet i dom af 17. februar 2016 (sag C-429/14). Derfor foreligger der ingen fortolkningsmæssig tvivl desangående, der begrundet forelæggelsen af et præjudicielt spørgsmål.

Henset til luftfartsselskabets argumenter er det efter den forelæggende rets opfattelse ikke begrundet at anmode Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse om den kontraktlige art af de omhandlede rettigheder.

Interessen i at afgøre, om luftfartsselskabets ansvar i henhold til ordningen i Montreal-konventionens artikel 19 i forbindelse med forsinket levering af bagage er af kontraktlig art eller ej, drejede sig om, at det, der er forbudt i henhold til vilkår 15.1 i Air Europas generelle kontraktbetingelser, er overdragelse af de rettigheder, der tilkommer passageren i henhold til transportkontrakten.

Den forelæggende ret nærer fortsat tvivl med hensyn til kompensationsretten i henhold til artikel 7, stk. 1, sammenholdt med artikel 5, stk. 1, litra c), i forordning (EF) nr. 261/2004. Denne kompensation henhører under en objektiv ansvarsordning som følge af de blotte »problemer« eller »gener«, som boardingafvisning, aflysning eller lange forsinkelser forårsager. Den er desuden forenelig med enhver anden yderligere kompensation (artikel 12 i forordning (EF) nr. 261/2004). Der er tale om et objektivt ansvar hos det transporterende luftfartsselskab, som ikke har forbindelse til en manglende opfyldelse af transportkontrakten, med forbehold af at dette selskab ikke har pligt til at udbetale kompensation i henhold til artikel 7, »hvis det kan godtgøre«, at en boardingafvisning, en aflysning eller en lang forsinkelse »skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet« (artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004).

Selv om Montreal-konventionens artikel 39 og 40 bestemmer, at det konkrete luftfartsselskab også er omfattet af konventionens bestemmelser, henhører det ansvar, der er fastsat i artikel 19 med henblik på tilfælde af forsinket transport af bagage, utvivlsomt under et erstatningssøgsmål og er af kontraktlig art og følger af en manglende opfyldelse af transportkontrakten. Desuden kan en passager i henhold til Montreal-konventionens artikel 17, stk. 3, »gøre sine rettigheder i henhold til transportkontrakten gældende over for luftfartsselskabet«, selv om dette i henhold til artikel 29, stk. 1, kun kan ske på grundlag af Montreal-konventionens betingelser og erstatningsgrænser.

Selv om Montreal-konventionens artikel 29 med hensyn til grundlaget for erstatningssager, der rejses i henhold til denne konvention, præciserer, at den ikke omhandler spørgsmålet om, »hvem der har ret til at anlægge sag og [...] vedkommendes rettigheder«, er den forelæggende ret derfor af den opfattelse, at

kravet i henhold til Montreal-konventionens artikel 19 i tilfælde af forsinket transport af bagage, i modsætning til kompensationsretten i henhold til artikel 7 i forordning (EF) nr. 261/2004, er baseret på en manglende opfyldelse af transportkontrakten. Derfor berøres overdragelsen af fordringen på erstatning for skader af forbuddet mod overdragelse i henhold til vilkår 15.1 i luftfartsselskabet Air Europas generelle kontraktbetingelser.

Idet den forelæggende ret er af den opfattelse, at de faktiske og retlige omstændigheder for, at vilkåret kan erklæres for urimeligt, forelå med hensyn til passageren, er tvivlen om fortolkningen af EU-retten på baggrund af det ovenstående begrænset til de aspekter, der vedrører omfanget af ex officio-prøvelsen af de urimelige kontraktvilkår.

Med hensyn til dette spørgsmål har det sagsøgte luftfartsselskab, Air Europa, med henvisning til spanske lovbestemmelser og retspraksis samt Domstolens praksis gjort gældende, at det er ugrundet at foretage en ex officio-prøvelse af urimelige kontraktvilkår med henblik på beskyttelse af forbrugere og brugere. Det sagsøgte selskab er sammenfattende af den opfattelse, at en ex officio-prøvelse kræver, at forbrugeren er part i sagen. Ifølge sagsøgte er søgsmålet i denne sag anlagt af det erhvervende selskab, som imidlertid ikke har fået overdraget passagerens status som forbruger med overdragelsen af fordringen. Sagsøgte har fremhævet, at der ikke er tale om en overdragelse af en kontrakt, men derimod om en overdragelse af en fordring under tilsidesættelse af forbuddet mod overdragelse i henhold til vilkår 15.1 i luftfartsselskabet Air Europas generelle kontraktbetingelser.

6. Anklagemyndigheden har afgivet en udtalelse, hvori den har gjort rede for sit synspunkt.

Efter anklagemyndighedens opfattelse er det ikke relevant at forelægge et præjudicielt spørgsmål, idet de faktiske og retlige omstændigheder for, at kontraktvilkåret kunne erklæres urimeligt, efter anklagemyndighedens opfattelse forelå, og idet den forelæggende ret i overensstemmelse med Domstolens praksis skal foretage en ex officio-prøvelse af det kontraktvilkår, der forbyder overdragelse af passagerens rettigheder, og afhjælpe uligheden mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende.

Dette synspunkt er ikke i overensstemmelse med holdningen i kendelserne i forenklet procedure nr. 564/22 ved den forelæggende ret, som gav anledning til forelæggelsen af et præjudicielt spørgsmål for Domstolen (sag C-11/23), og som er under behandling.

I den pågældende sag var det efter anklagemyndighedens opfattelse ugrundet at forelægge et præjudicielt spørgsmål, eftersom ex officio-prøvelsen af kontraktvilkåret efter anklagemyndighedens opfattelse ikke kunne foretages, idet den forbruger, der overdrog fordringen, ikke var part i sagen. Efter anklagemyndighedens opfattelse har det erhvervende selskab som en enhed, der er specialiseret i krav på området for lufttransport, ikke status af forbruger eller

bruger. Til støtte for sit synspunkt henviste anklagemyndigheden til kendelse afsagt af Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien), første afdeling, den 30. maj 2018 (sagsnummer 47/18), hvori den nævnte domstol fastslog, at status som forbruger i forbindelse med en overdragelse af en fordring ikke overdrages, som om den var et tillæg til fordringen, og at det erhvervende selskab således ikke har status som forbruger i retlig forstand i henhold til artikel 3, stk. 1, i RDL 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de Consumidores y Usuarios (kongeligt lovdekret nr. 1/2007 af 16.11.2007 om godkendelse af omarbejdning af den generelle lov om beskyttelse af forbrugere og brugere).

FOR DET ANDET. – Relevante retsforskrifter

1. For at sikre den beskyttelse af forbrugere og brugere, som Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler tilsigter, har Domstolen efter en ensartet fortolkning af dette direktivs artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, fremhævet, at uligheden mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende alene kan ophæves ved positive foranstaltninger (dom af 9.11.2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, præmis 48, og af 17.5.2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, præmis 28). I denne forbindelse skal de nationale retter, når de råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver, ex officio efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 93/13, er urimeligt (dom af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 87).

Domstolen har gradvist udviklet sin praksis og angivet, hvornår og på hvilke betingelser den nationale ret skal foretage en prøvelse:

- Denne prøvelse er begrænset til de kontraktvilkår, hvis urimelige karakter kan fastslås på grundlag af de retlige og faktiske forhold, der fremgår af de sagsakter, som denne nationale ret råder over (dom af 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 46 og 47).
- Ex officio-prøvelsen skal overholde dispositionsprincippet og princippet ne ultra petita og være begrænset til de vilkår, der anfægtes i søgsmålet, eller som er knyttet til tvistens genstand som defineret af parterne.
- Den nationale ret er forpligtet til ex officio at træffe bevisforanstaltninger, forudsat de retlige og faktiske oplysninger, der allerede fremgår af sagens akter, rejser alvorlig tvivl om den urimelige karakter af visse vilkår (dom af 11.3.2020, Györgyné Lintner mod UniCredit Bank Hungary Zrt., C-511/17, EU:C:2020:188, præmis 38).
- Den nationale ret er, efter den ved en bedømmelse, som den har foretaget ex officio, konstaterer, at et vilkår er urimeligt, »forpligtet til at meddele sagens parter dette og til at anmode dem om kontradiktorisk at drøfte det i henhold

til de former, der er fastsat herom i de nationale processuelle regler« (jf. i denne retning dom af 21.2.2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 31 og 32, af 7.11.2019, Profi Credit Polska, C-419/18 og C-483/18, EU:C:2019:930, præmis 70, og af 11.3.2020, Györgyné Lintner mod UniCredit Bank Hungary Zrt, C-511/17, EU:C:2020:188, præmis 42).

- Et positivt indgreb fra en national ret kræver, at en af kontrahenterne indleder en retslig procedure (jf. i denne retning dom af 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, præmis 63).
- Den nationale ret skal i medfør af direktiv 93/13 ikke undlade at anvende sådanne kontraktvilkår, hvis forbrugeren, efter at vedkommende er blevet belært af retten, ikke har til hensigt at gøre gældende, at vilkårene er urimelige og ikke-bindende (Domstolens dom af 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, præmis 33).

FOR DET TREDJE. – Begrundelsen for afgørelsen

1. Luftfartsselskabet har gjort gældende, at det erhvervende selskab ikke har søgsmålskompetence, og at overdragelsen er ugyldig og uden virkning, eftersom den er sket i strid med vilkår 15.1 i Air Europas generelle kontraktbetingelser.

Det pågældende vilkår har følgende ordlyd:

»Air Europas og ethvert luftfartsselskabs ansvar fastsættes i overensstemmelse med artikel 1 i henhold til det billetudstedende luftfartsselskabs transportbetingelser, medmindre andet er bestemt. Passagerernes rettigheder er personlige, og det er ikke tilladt at overdrage dem.«

Efter at have vurderet vilkår 15.1 i luftfartsselskabets generelle kontraktbetingelser har den forelæggende ret fastslået, at der foreligger tilstrækkelige faktiske og retlige omstændigheder til at foretage en materiel prøvelse af vilkårets indhold og, efter en kontradiktorisk procedure, erklære det urimeligt.

Vilkåret blev ikke individuelt forhandlet, men derimod indsat i et stort antal kontrakter. Dette har, i strid med kravene om god tro, forårsaget en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til transportkontrakten til skade for forbrugeren og brugeren. Vilkåret medfører en ugrundet begrænsning af forbrugerens og brugerens ret til at overdrage sine rettigheder som omhandlet i den civile lovbogs artikel 1112 (artikel 82, stk. 1, og artikel 86, stk. 7, i Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (kongeligt lovdekret nr. 1/2007 af 16.11.2007 om godkendelse af omarbejdning af den generelle lov om beskyttelse af forbrugere og brugere og anden tilknyttet lovgivning)).

En ex officio-prøvelse vil i øvrigt tilgodese dispositionsprincippet og kongruensprincippet og vedrøre et vilkår, som ikke er blevet anfægtet, men har tilknytning til sagens genstand. Nødvendigheden af denne prøvelse skyldes, at det erhvervende selskabs søgsmålskompetence er blevet bestridt med henvisning til det pågældende vilkår.

Imidlertid er sagen ikke anlagt af en forbruger, men af det selskab, der har erhvervet fordringen og ikke har status af forbruger. Ud over udfordringerne i forbindelse med opfyldelsen af den betingelse, der er anført i dom af 1. oktober 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, præmis 63, hvorefter sagen skal være anlagt af en af de kontraherende parter, kan der derfor ikke tages hensyn til forbrugerens vilje ved at informere denne og indhente dennes opfattelse med henblik på at afklare, om forbrugeren påberåber sig vilkårets urimelige eller ikke-bindende karakter (Domstolens dom af 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, præmis 33).

Eftersom der er anlagt sag med krav om erstatning for skader, som skyldes forsinket transport af bagage i henhold til Montreal-konventionens artikel 19, og luftfartsselskabet har rejst tvivl om det erhvervende selskabs søgsmålskompetence, idet det er forbudt at foretage en overdragelse i henhold til transportkontrakten, er det efter den forelæggende rets opfattelse nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol denne anmodning om præjudiciel afgørelse. Formålet med denne anmodning er at afklare visse aspekter vedrørende Domstolens praksis med hensyn til fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13/EØF om ex officio-prøvelse af urimelige kontraktvilkår i aftaler indgået med forbrugere og brugere.

Dette er årsagerne til, at det vil være formålstjenligt at forelægge de følgende præjudicielle spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol som garant for en ensartet fortolkning og anvendelse af EU-retten.

KONKLUSION

På baggrund af det ovenstående forelægges Den Europæiske Unions Domstol følgende anmodning om præjudiciel afgørelse:

- 1). Skal artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler fortolkes således, at den nationale ret, som skal træffe afgørelse i et søgsmål om erstatning for skader, som skyldes forsinket transport af bagage i henhold til Montreal-konventionens artikel 19, ex officio skal prøve den eventuelt urimelige karakter af et vilkår i transportkontrakten, som ikke tillader passageren at overdrage sine rettigheder, når søgsmålet anlægges af den erhvervende virksomhed, som til forskel fra passageren ikke er en forbruger eller bruger?
- 2). Såfremt retten ex officio skal foretage denne prøvelse, kan opfyldelsen af forpligtelsen til at informere forbrugeren og konstatere, om denne påberåber sig den urimelige karakter af vilkåret eller accepterer dette, da udelades henset til

forbrugerens endelige overdragelse af sin fordring i strid med det eventuelt urimelige vilkår, som ikke tillader overdragelse af fordringen?

[Udelades] [meddelelse til Domstolen om de store lighedstræk mellem disse spørgsmål og det tredje og det fjerde præjudicielle spørgsmål i sag C-11/23. I den nævnte sag blev de forelagt subsidiært, mens de i denne sag forelægges principalt]

Sagen udsættes, indtil Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse om det præjudicielle spørgsmål.

[Udelades]

[Udelades] [afsluttende processuelle formuleringer og underskrift]

ARBEJDSDOKUMENT